Pilgrimspasset

S:t Olofsleder i Västra Götalandsregionen

Stämpla passet

Tillhör:.....

.....

Spara detta som ett minne från din vandring!

Introduktion

Introduktion

Ett pilgrimspass är ett dokument som talar om att du är en riktig pilgrim. Det här passet är för dig som går längs pilgrimslederna till Nidaros/Trondheim. S.t Olofslederna är en del av detta lednätverk. Kanske väljer du att gå kortare eller längre sträckor. Här kan du dokumentera vandringen med stämplar från de platser du passerar.

Det händer något med den som vandrar. En pilgrimsled är en mötesplats mellan historia, kultur, natur och dig själv. Skälen till att ge sig ut på vandring är många, man behöver inte alltid vara religiös eller en andlig sökare. Hos många finns en längtan att få ta en paus från vardagen, att få koppla bort huvudet och använda kroppen. En del går sig ur kriser, andra letar efter äventyret. En pilgrimsvandring kan vara ett sätt att bejaka sin längtan efter det andliga. Många människor upplever idag en inre tomhet. Pilgrimsvandring är ett sätt att i den yttre resan även göra en inre resa där man söker sig själv och de goda värdena i livet.

Om du vandrat 10 mil eller längre längs Sankt Olofsvägarna är du berättigad till det s.k. Olofsdiplomet. Det utfärdas av Nidaros Nationella Pilgrimscentrum i Trondheim. Det går också bra att hämta det på Nidaros Pilegrimsgård. För att få Olofsdiplomet måste du möta upp personligen!

Historik

Pilgrimsvandring är inte någon ny företeelse. På 700-talet blev den en drivande motor i den ekonomiska utvecklingen genom sitt behov av infrastruktur. Detta behov resulterade i utbyggnad av vägar, broar, härbärgen, kyrkor och kloster. De stora vallfartsmålen var Jerusalem och den heliga gravens kyrka, aposteln Petrus grav i Rom, aposteln Jakobs grav i Santiago de Compostela, Vadstena och Olof den Heliges grav i Nidaros. Under medeltiden växte pilgrimsrörelsen sig allt starkare och med den blev Norden en del av den Europeiska gemenskapen. Pilgrimerna var de första turisterna! Miljoner och åter miljoner människor var ständigt på väg och man har beräknat att åren 1150-1450 deltog mellan 20 och 50 procent av Europas vuxna befolkning i pilgrimsvandringar. 1545 förbjöd kung Gustav Vasa pilgrimsvandring i Sverige.

Märkt led

Leden är markerad med S:t Olofsmärket och har därmed en riktning mot Trondheim och Nidaros. Våren 2010 fick Pilgrimsvägarna till Nidaros, de s.k. S:t Olofsvägarna genom Danmark, Sverige och Norge, status som europeiska kultutvägar, samma utmärkelse som vägarna till Santiago de Compostela fick i mitten av 1980-talet.

Turistinformation:

VG-regionens turistbyråer finns samlade under en gemensam web-portal:
www.vastsverige.com
Lägg till / (snedstreck) och därefter den staden i VG-regionen som du söker!
T.ex. **www.vastsverige.com/skara** eller **www.vastsverige.com/uddevalla**

Hur åker man kollektivt?

Se **www.vasttrafik.se**

Pilgrimsinformation

Utblick och andra pilgrimsplatser!

Pilgrimcentrum i Vadstena
Pilgrimscentrum i Vadstena drivs av Svenska kyrkan Linköpings stift med ekumenisk inriktning, i samverkan med Vadstena församling. Här anordnas vandringar, kurser och retreater. Klostergatan 7, vid Klosterkyrkan, 592 30 Vadstena. 0143-105 71.
E-post: pilgrimscentrum@svenskakyrkan.se. Hemsida: www.pilgrimscentrum.se

Trondheim
Nidarosdomen i Trondheim är Olav den heliges gravkyrka och är norra Europas viktigaste pilgrimsmål. Pilgrimslederna i Norden, eller St. Olavsvägarna till Nidaros, består av ett lednätverk på över 500 mil varav ca 200 mil ligger i Norge. Denna kulturskatt förvaltas av Nasjonalt pilegrimssenter.
Munkegata 2, 7013 Trondheim
Tel: + 47 73 52 25 78
Email: post@pilegrim.info

Nidaros Pilegrimsgård ligger bara ett stenkast därifrån. Kjøpmannsgt.1 N-7013 Trondheim. Norge
Tel. (+47) 73 52 50 00,
post@pilegrimsgarden.no
www.pilegrimsgarden.no

Santiago de Compostela
i Spanien är ett välbesökt pilgrimsmål. I mer än tusen år har pilgrimer vandrat hit för att hedra minnet av en av St. Jakob. Varje år kommer hundra tusentals pilgrimer hit. För att få det s.k. pilgrimsdiplomet ska man vandra minst 10 mil, cykla eller rida 20 mil. Det hämtas vid Pilgrimskontoret som ligger nära katedralen. Här får du ditt pilgrimsintyg när du uppvisar ditt pilgrimspass. Läs mer på den här hemsidan www.peregrinossantiago.es
Kontaktinfo: peregrinos@archicompostela.org

Aktuell pilgrimsinformation

Vill du veta mer om pilgrim? På följande hemsidor kan du läsa mer:

www.pilgrimskaraborg.se
www.pilgrimslederskaraborg.se
www.skaraborgsleder.se
www.naturum.lackoslott.se
www.sanktahelena.se
www.gudhem.se
www.varnhem.se
www.pilgrimsunnersberg.se
www.nutidapilgrimer.se
www.nosund.nu
www.svenskakyrkan.se/skarastift
www.svenskakyrkan.se/goteborg/pilgrim
www.stolavsleden.com/se
www.pilgrimisverige.se
www.pilgrimscentrum.se
www.pilgrimsleder.se
www.pilgrimsinfo.se
www.pilegrimsleden.no
www.camminideuropa.eu
www.peregrinossantiago.es

Pilgrimsleder

A ERIKSBERG - VÅRKUMLA ca 30 KM

Eriksbergs medeltida kyrka från 1150-talet. Leden går förbi säteriet Ladås som har anor från 1600-talet, dess forne ägare var kung Gustav II Adolf.
Jäla kyrka Nuvarande kyrka byggdes 1780-talet på samma grund som en romansk 1100-talskyrka. Pilgrimsleden bjuder på fantastisk natur. Den går över två stora mossområden: Replångsmossen och Karbomossen.
Kinneveds kyrka En absidkyrka i romansk stil från 1100-1200-tal med vackra kalkmålningar.

B ÅSARP (Brattelid) - FALKÖPING (S:t Olof) 40 KM

Olsbrostenen från början av 1000-talet är en av de vackraste runstenarna i Sverige.
Alvareds bro spänner över Ätran med tre mäktiga valv. Troligen låg här en bro redan på medeltiden.
Nycklakullen En rofylld andaktsplats med vacker utsikt över nejden (norr om Åsarp).
Vårkumla kyrka från 1100-talet samsas vackert uppe på kullen med en domarring.
Slöta socken och kyrka Slöta betyder sluttningarna, kyrkan ligger på en brant sluttande kalkstensplatå.
Ålleberg. Platåberg. Här fann man år 1827 ett av Sveriges finaste guldfynd, Guldhalskragen. Orginalet finns idag på Historiska muséet i Stockholm. Ållebergs Ryttare skall enligt sägnen sova i Ålleberg och rycka ut närhelst Falbygden är hotat av stridigheter.
Agnestads kyrkoruin St. Sigfrid pekade ut kyrkplatsen. På 1100-talet byggdes en rundkyrka här med den heliga gravens rotunda som förebild.

C FALKÖPINGS S:T OLOF - GUDHEM 15 KM

Falköpings S:t Olofs kyrka 1100-tal. Den imponerande storleken vittnar om dess betydelse. Namnet S:t Olof syftar naturligtvis till helgonkungen Olav i Nidaros. En naturlig start för din pilgrimsvandring.
Mösseberg Platåberg. Berget mäter 324 möh och erbjuder rika möjligheter till motion och rekreation.
Östra Tunhem. Av den medeltida kyrkan finns endast vapenhuset kvar, detta fungerar idag som pilgrimskapell. Östra Tunhem är en välmående bygd med nybyggd knäckebrödsfabrik med gårdsbutik.
Gudhems kyrka och klosterruin Nunneklostret hade avgörande betydelse för kunskapsinhämtning under Sveriges medeltid. Nu klosterruin, kyrka, museum samt Nordens äldsta furstebild av Drottning Katarina. Vacker klosterträdgård.

D GUDHEM - VARNHEM 25 KM

Gudhem. Gudhems kloster var under medeltiden en betydande plats såväl andligt, politiskt, kulturellt som ett ekonomiskt centrum. Klostret var en viktig förmedlare av kunskap, lärdom och nya idéer som gagnade det framväxande svenska riket. I Gudhem kan man vandra mellan olika upplevelser mer än 1000 år tillbaka i tiden.
Hornborgasjön. Europas största våtmarksprojekt med ett rikt fågelliv. Mest känd för tranornas dans vid den sydvästra stranden.
Varnhem. Skaraborgs mest imponerande medeltida besöksmål med dess klosterkyrka grundlagd omkring 1150 av Cisterciensorden. Gravfynd från bosättningar redan på 900-talet.

Pilgrimsleder

E VARTOFTA (Smula Ås)-KUNGSLENA (Rearstorp) 32 KM

Vartofta-Åsaka kyrka, 1100-talskyrka där kyrkorummet domineras av det vackra ”himla taket”, vilket tillkom 1795.
Näs naturreservat är ett spännande åslandskap på gammal jordbruksmark. Det bjuder på en fantastisk flora och fauna..
Kälvene kyrka, 1100-talskyrka uppförd av rånsten och murbruk.
Skörstorps kyrka från 1100-talet är en av de få rundkyrkorna i Norden. Kyrkan är den enda bevarade i sitt slag i Skara stift.
Mularps kyrka byggdes 1197 och är Falbygdens minsta. Den är gjord i romansk stil.
Åsle kyrka vars äldsta delar är från 1100-talet. På 1570-talet byggde man på de två korsarmarna som gjorde att kyrkan fick sin unika form.
Åsle Tå som är en av Sveriges största bevarade bebyggelse av backstugor är väl värt ett extra stopp och besök. I Åsle finns också en minnessten rest till minne av slaget 1389, mellan Danmark och Sverige.
Tiarps kyrka är den tredje kyrkan som byggts i Tiarps socken. Kyrkan invigdes 1910 och är byggd nygotisk stil.
Tiarps gamla kyrkogård, någon km norr om nuvarande kyrka, här kan du känna historiens vingslag från 1600-talet.

F KUNGSLENA - GUDHEM 22 KM

Kungslena kyrka. Kyrkanyggdes på tidigt 1200-tal. Den har en unik exteriör med tre torn. Enligt sägnen uppfördes det till minne av att Birger Jarl som bevistade högmässan 1258 tillsammans med sin måg konung Håkan av Norge och sin son Valdemar, Sveriges då omyndige konung. Det mellersta och största av dem symboliserar Birger Jarl.
Varvsberget. Platåberg. Bergets högsta punkt är 308 meter över havet. Pilgrimsleden går mellan Varvsberget och Plantaberget genom Gunnilstorps naturreservat.

G KUNGSLENA - HJO ca 44-50 KM

Kungslena kyrka. De tre små tornen syns på långt avstånd. År 1208 drabbade svenska och danska riddarhärar samman. Platsen är en viktig plats i den äldre medeltidens Sverige, 1258 nya kyrkan stod klar.
Kaflås Slott. Kaflås omnämns första gången i slutet av 1300-talet. Stora naturvärden i lövträdsallé och slottspark. Bedriver aktiv viltvård - möjligt skåda vilda djur.
Hömbs kyrka med anor från medeltiden. Hömbs by var ursprunglig en klungby, men omvandlades till en radby i början av 1800-talet,. I det så kalllade Luffarhotellet (en före detta fattigstuga) har luffare övernattat så sent som på 1970-talet.
Fröjereds kyrka Uppförd 1858, ersatte en liten medeltida kyrka.
Lerhôla. Numera en vacker liten sjö. Den var tidigare ett lertag för Annefors tegelbruk.
Klämmesbo missionshus byggdes 1926 av Karl Andersson, som grundade Marbodal AB i Tidaholm. Arkitekturen är inspirerad från baptistkapell i USA.
Hållsdammen ingår i ett system med fem dammar, som har fungerat som ett vattenförråd för att få kraft till Almnäs såg och kvarn.
Kärrabo, högt uppe på Hökensås, var tidigare ett klosterhemman. Här möts Västra Vätterleden och Pilgrimsleden.
Norra Fågelås kyrka ca 1100-tal, först omnämnd 1225. Murar från den ursprungliga kyrkan ingår troligen i nuvarande kyrkobyggnad, en salkyrka i gotisk stil.
Hjo kyrka. Den medeltida kyrkan brann 1794, fem år senare stod dagens kyrka klar. Hjo är en trästad vid Vätterns västra strand. S/S Trafik är en av landets mest välbevarade ångbåtar med förbindelser med Vadstena.

Pilgrimsleder

H VARNHEM - SKARA 17 KM

Varnhems klosterkyrka. I Klosterstaden Varnhem finns klosterkyrkan, klostermuseet, kyrkoruinen och örtagården. Varnhem och dess kloster var ett viktigt centrum såväl andligt som politiskt, kulturellt och ekonomiskt. En välfärdskälla och en viktig förmedlare av kunskap och nya idéer som gagnade det framväxande svenska riket.
Ökullasjön. Enligt traditionen innehåller Valle härad 365 sjöar, en för varje dag på året. I det härområdet finns landets mest utvecklade s.k. kamelandskap med grusvallar, gropar, och åsar från istiden.
Axvalla hus. Borgen var under medeltiden tillsammans med Aranäs det starkaste fästet i Västergötland, kanske i hela riket. Dess ruiner ligger på en udde i Husgärdessjön.
Axevalla hed. Området är ett stort grus- och sandfält, beväxt med enar, ljung och backtimjan. Landskapet hålls öppet genom bete, och varsamhet i umgänget med djuren rekommenderas. Heden var tidigare exercisplats för t.ex. Livregementets husarer.
Norra Vings kyrka. Kyrkan härstammar från 1100-talet, men det medeltida ursprunget har till stora delar gått förlorat.
Brunsbo biskopsgård. Tidigare säte för biskopen i Skara
Skara domkyrka. Skara är en av de äldsta städerna i Sverige. I stadens centrum ligger domkyrkan, en gotisk katedral från 1000-talet. Den bibliska frälsningshistorien gestaltas av Bo Beskows glasmosaiker. Skara var under medeltiden en betydande handelsstad. Därefter har skolorna satt sin starka prägel på staden. Under 1800-talet utgjorde Skara även en betydande smalspårig järnvägsknut. Fortfarande går museitåg till Lundsbrunn.

I SKARA - HUSABY 23 KM

Märskabäcken. Lummig ravin som inbjuder till kafferast i grönskande omgivningar.
Myråsen Byn består av en klunga av hus som växte upp vid den smalspåriga järnvägen.
Dala kvarn och Lundsbrunn. Lundsbrunn är en anrik kurort med anor från 1724. Slutstation för museijärnvägen från Skara.
Sörbodalen. Mariedalsåns lummiga vindlingar i bäckravinen ger en nästan tropisk växtlighet.
Mariedals slott. Barockslott vars utseende bevarats i stort sett oförändrat till våra dagar.
Ova kyrka. Kyrkan har medeltida ursprung vilket syns i exteriören.
Skälvums kyrka. Uppförd ca 1135. Kyrkan räknas som en av de bäst bevarade romanska kyrkorna. Reliefer av stenmästaren Othelric.
Göttorps by. Välbevarad så kallad rundby, uppkommen runt ett betydande vägskäl.
Husaby källa Också kallad S:t Sigfrids källa. Enligt traditionen var det just här som Olof Skötkonung lät döpa sig för tusen år sedan! Kungligheter har ristat in sina namn i sandstenskleven.
Tusenårsaltaret Uppfördes år 2000 vid Svenska kyrkans firande av Tusen år av tro. Byggt av trehundra stenar från församlingar. Alla stenarterna på Kinnekulle finns med.
Husaby kyrka Kyrkan med sitt mäktiga trippeltorn från 1000-talet är Sveriges första biskopskyrka. Dopfunten och krucifixet är från 1200-talet, liksom den gamla biskopstolen som är en av Sveriges äldsta möbler. Nära kyrkan finns ruinerna av den borg som uppfördes omkring 1480 av biskopen i Skara.

Pilgrimsleder

J HUSABY-LIDKÖPING ca 20 KM

Lasses grotta. Här bodde Lasse i Berget med sin hustru Inga i nära 30 år helt fram till början av 1900-talet!
Källby samhälle. Känt för livsmedelsföretaget Dafgårds. Tågförbindelser med Lidköping och Forshem.
Kristningamarken. Enligt traditionen var det här som missionärer från Norge eller England landsteg under missionstiden.
Filsbäck. Erbjuder camping och badplats.
Lidköping och S:t Nicolai kyrka. Lidköping är en handels- och sjöfartsstad med många fina konditorier. Leden går bl. a förbi turistbyrån i Rådhuset på Nya stadens torg, Röstrands och Framnäsbadet. Lidköping har tågförbindelser med Göteborg och Stockholm. Kyrkan har medeltida ursprung.

K LIDKÖPING - ULLERSUND 31 KM

Leden går från Lidköping, via Råda, Gösslunda, Sunnersberg, Strö till Stenhusbacken.
S.t Nicolai kyrka har murrester från medeltiden. Ombyggd på 1600-talet på Magnus Gabriel de la Gardies initiativ. Brann 1849 och återuppbyggdes.
Råda källa, vy och kyrka. Källa med självservering av friskt källvatten. Råda vy bjuder på en magnifik utsikt och en lektion i geologi. I Kållands-Råda kyrka kan vi se både medeltida kyrkomålningar och runstenar.
Gösslunda kyrka. 1100-tal i sandsten. Stenen fraktades från Kinnekulle.
Sunnersbergs kyrka Äldsta delarna från slutet av 1100-talet.
Strö kyrka Äldsta murarna troligen från slutet av 1100-talet. Kyrkan har förskonats från alltför stora ingrepp både utvändigt och invändigt med bevarade valv.
Läckö slott och slottskyrka Medeltida biskopsborg som omvandlades till barockslott av greve Magnus Gabriel De La Gardie. Slottskapell med 1700-talsmålningar.Här delar sig leden, söderut mot Gösslunda och västerut mot Strö norrut, mot Sunnersberg och Pilgrimsgården.
Sunnersberg Äldsta delarna från slutet av 1100-talet. Ombyggd flera gånger.
Strö kyrka Strö kyrka är en klenod bland kyrkorna på Kålland. Den är från 1100-talet. Intressant är de skulpturstenar som finns inmurade i kyrkväggen samt ovanlig takmålning.
Stola herrgård Stola herrgård har medeltida anor. Vid gården finns en minneslund med stenar som har fått dikter inhuggna.
Stenhusbacken Vackra Stenhusbacken har varit en viktig plats i många tusen år. Det är ett gravfält med ca 100 gravar, de äldsta är hällkistor från stenåldern.

Pilgrimsleder

L S:TA ELINS LED SKÖVDE-GÖTENE 48 KM (Via Varnhem och Skara)

S:ta Helena kyrka, mitt i Skövde centrum, började byggas på 1100-talet och har sedan dess byggts om och till ett flera gånger. Den norra portalen stammar från den första medeltidskyrkan, vilken enligt legenden ska uppförts av S:ta Elin, som också betraktas som stadens grundare. Kyrkan var under medeltiden en viktig vallfartskyrka för hela Skandinavien. Kyrkans nuvarande interiör är från 1972.
Vårnbs kyrka, byggd i mitten av 1100-talet i romansk stil. Kyrkan har bränts ett flera gånger, senast år 1566 av danska trupper. Under sent 1700-tal föreslogs att kyrkan skulle rivas, då den var i mycket dåligt skick, men byborna kämpade för att få ha den kvar. I kyrkans vapenhus finns en minnestavla från 1700-talet som berättar att kyrkan ska ha uppförts av Sveriges första kvinnliga helgon S:ta Elin, även kallad Helena, som bodde på en gård i Vårnb.
Götene kyrka räknas till en Sveriges äldsta kyrkor. En stock vid takresningen över koret har daterats med C-14 metoden till år 1125. Kyrkan fanns och omnämns i Äldre Västgötalagen på 1200-talet. Här har i obruten följd predikats i över 900 år. Altaret är ursprungligt och murat på samma sätt som kyrkmurarna. Det har en unik relikgömma som sägs innehålla ett fingerben av Sankta Helena (kyrkans skyddshelgon).
Sträckan Varnhem-Ova är gemensam med St Olofsmärkta leden.

Några namn med anknytning till leden

S:ta Elin, eller Helena, som är en variant av namnet Elin, var en välbärgad och gudfruktig kvinna som efter att hennes make gått bort valde att leva resten av sitt liv som änka. Hon ägnade en stor del av sitt liv åt välgörenhet och hon lär också ha uppfört S:ta Helena kyrka i Skövde. Elin hade en dotter vars make var en grym hustrumisshandlare. Parets tjänare var djupt fästa vid sin husmor och mördade sin grymme husbonde. Elin anklagades för att vara anstiftare till mordet och blev efter en pilgrimsresa dödad av mågens släkt i närheten av Götene vid Kinnekulle. Hon helgonförklarades den 31 juli år 1164.
S:t Olof. Norges skyddshelgon med anknytning till Nidaros, Trondheim. Slutmålet för S.t Olofslederna i Norge och Sverige. Lederna i Norge har nyligen fått status av europeiskt kulturarv.
S:t Nikolaus. Förebilden för vår jultomte (Jfr eng. S:ta Claus). Nikolaus levde i Mindre Asien (nuvarande Turkiet) på 300-talet och blev ett omtyckt skyddshelgon för sjöfarare och handelsmän. Lidköpings största kyrka är namngiven efter honom och är avbildad i Lidköpings stadsvapen. Finns även avbildad på romanska reliefer, i Forshem och möjligen också i Skälvum.
S:t Sigfrid. Engelsk missionär, som enligt traditionen döpte Sveriges förste kristne kung Olof Skötkonung, i Husaby.
S:t Jakob. Jesu apostel som tros vara begravd i Spanien vid slutmålet för den spanska staden Santiago de Compostela.

Pilgrimsleder

M BRYNOLFLEDEN/VANDRINGSLED GÖTEBORG-LÖDÖSE-SKARA

Pilgrimer på väg till och från Santiago de Compostela och andra vallfartsorter på kontinenten, Nidaros, Skara och Vadstena passerade Lödöse. Från Lödöse vandrade pilgrimer till Nidaros via Edsleskog i Dalsland med S:t Nicolai källa eller via Skara, med båt över Vänern och Klarälvsdalen norrut. Lödöse var en knutpunkt för många pilgrimer. Det förstår vi bland annat av alla de pilgrimsmärken som har hittats i Lödösejorden och som kan beskådas på Lödöse museum.

Masthugget – Nylöse 10 km
Från Masthuggskyrkan till Nylösekyrkan, där den markerade leden börjar, finns flera vägar genom Göteborg. Buss, spårvagn och tåg till Gamlestadstorget är ett alternativ.

Nylöse – Rannebergen 15 km
Leden börjar vid Nylöse kyrka och vidare mot Gamlestadshallen och in på Kvibergs kyrkogård, där den ansluter till en vandringsled, som leder mot Kortedala. Kvibergsberget bjuder på en unik vy över Göteborg. Leden fortsätter mot Eriksbo och Lärjeåns dalgång. Därefter går vandringen utmed Lärjeåns dalgång mot Gunnilse. Så fortsätter vandringen längs Lärjeån eller Lerån.

Rannebergen – Jennylund 10 km
Vättlefjäll är en stor bergsplatå, som i väster gränsar Göta älvs dalgång, i sydväst till Rannebergen och Lövgärdet och i söder till Lärjeåns dalgång. I norr och öster ansluter skogsområden i Ale och Lerums kommuner. Vattnet dominerar denna Vättlefjällsetapp. Vackra vyer med härliga badklippor .

Jennylund – Nol 12 km
Från Nödinge kyrka till Nol går leden genom bebyggelsen. Leden går nu på cykel- och gångbanor mot Nol. Strax innan Jennylund passeras ett mossträk, där det funnits en bro kallad ”Danskebron” Vid Jennylund finns en ridanläggning med ”Säkra ridvägar i Ale kommun.

Nol – Skepplanda 11 km
Från Nol går leden på viadukten över motorväg och järnväg och ner mot Nols småbåtshamn. Leden fortsätter fram till Älvängen, samhället vid älvens ängar och vidare mot Skepplanda På Repslagarmuseet kan man få se hur repslagning gick till på den 300 m långa repslagarbanan.

Älvängen – Kilanda 11 km
En ”avstickare” till Starrkärr och Kilanda rekommenderas! Från Starrkärr och vidare mot Kilanda, bör du vandra den på kartan blåmarkerade vägen, som går fram genom idyllisk lantlig miljö och dessutom är mycket litet trafi kerad. En paus vid Röbacka gravfält kan vara lämpligt. Vid Kilanda finns mycket att se: Säteriet, allén, skolan, kvarnen, mjölnarbostaden, det strömmande vattnet och inte minst den lilla kyrkan och kyrkogården.

Bohus – Kungälv 4 km
Bohus fästning som var Nordens mest belägrade plats men som idag är en mäktig ruin. En väg leder runt Fästningsholmen

Nossebro Hålvägarna i Furet
I Essunga kommun går delar av den gamla och kända färdleden Lödöse-Skara. I skogen På flera ställen finns hålvägar. En hålväg är en stig, som användes under medeltiden och in på 1600-talet. På dessa stigar färdades de resande till fots eller till häst och genom århundraden av slitage nöttes marken till en stig. Vägen kan jämföras med dagens E20 och hade stor betydelse när Lödöse var centralort i västra Sverige. Hålvägen har fått status som fornlämning och de finns ingen annanstans i hela Europa!

Pilgrimsleder

Essunga – Vara
Lekåsa till Norra Vånga 40 km
Man passerar Österbitterna med Bitternastenen vidare till Vedum med det byggnadsminnesförklarade stationshuset från 1866. Larv med sin stenkyrka i nyklassisk stil från 1865 här finns också många fornlämningar och till sist Norra Vånga med Lumber Hög, enligt sägnen blev lagman Lumber begravd här för att han var hedning. Högen ligger alldeles invid gamla länsvägen mellan Edsvära och Skara.

Norra Vånga –Vinköl –Skara 22 km
Denna sträcka går mestadels på små grusvägar, vilket gör det möjligt att cykla.
Vinköl kyrka är byggd i s.k. engelsk katedralstil. Den fina skogskyrkogården är anlagd 1937.
Ardala. En fin pitoresk liten by där leden följer den gamla banvallen. Här gick tågen mellan Skara och Göteborg. I Ardala kan man få en stunds vila i den moderna kyrkolokalen från 1987.

Pilgrimsleder

N PILGRIMSLED PÅ ORUST NÖSUND NORR

Hjortsbacken-Nösund 3,5 km
Nösund nämns första gången i skrift 1388. De äldsta husen är från slutet av 1700-talet. Jordbruket var länge huvudnäringen. Storhetstiden för samhället inträffade under den senaste sillperioden 1875-1906 då Nösund utvecklades till ett kommersiellt centrum för hela Orust. Samtidigt utvecklades platsen till en badort av betydelse och reguljär ångbåtstrafik till Göteborg underlättade badortslivet. Omkring 1950 gjorde den moderna turismen sitt intåg.

NÖSUND SÖDER

Nösund-Brattebräcka 4 km
Dagens brygga är av ganska ny modell. Föregångare till den har varit en ångbåtsbrygga, som togs i bruk 1871 då ångbåtstrafiken startade mellan Göteborg och Nösund. Där landgången slutar började det gamla industriområdet.

O PILGRIMSLEDEN DALSLAND

Mellerud – Edsleskog 56 km
En vacker led som börjar vid Holms kyrka i Mellerud och som sträcker sig till Edsleskogs kyrka i Åmåls kommun. I Edsleskog ansluter Pilgrimsleden med en annan led, Storspåret, som går mellan Edsleskog och Åmål. Från Åmål går bussar och tåg till Mellerud.

ANDRA PILGRIMSLEDER

1. ***Steungsund/Ödsmål*** eller från Orust via färjeläget ***Svandesund*** -och vandrar i omväxlande landskap. Ca 15 km till ***Ljungs gamla kyrka i Ljungskile,*** utnämnd till pilgrimskyrka.
2. Vandring längs kusten från ***Ljungs gamla kyrka*** genom badortsidyll från sekelskiftet, Lyckorna till ***Resteröds kyrka f***rån 1000-talet, utnämnd till pilgrimskyrka. Bohusläns äldsta, i bruk varande kyrka. ca 8 km
3. Vandring vidare till ***Åh kyrka*** och stiftsgård, ca 4 km
4. Vandring längs kusten in till ***Uddevalla***, ca 22 km
5 Rundslinga ***Uddevalla - Lane ryr*** - tillbaka
6. centrala ***Uddevalla - Högås kyrka*** 22 km
7. ***Högås - Bokenäs gamla kyrka*** 12 km
8. ***Bokenäs - Dragsmarks klosterruin*** 7 km (med möjlighet att vandra vidare till Orust)

Herre, visa mig din väg
och gör mig villig att vandra den

Birgittas bön – alla pilgrimers bön